

آبونه

سنه لك آلتی ایلق
 تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
 ممالک اجنیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانک

نسخه سی ۵۰ یارم

دوردنجی سنه

ایجتیهاد

مدیر مرخص
 الهامی صفا

اداره خانه

ایستانبول ، جغال اوغلنده دائره اجتهاد
 Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۶۶ — ۱۶ مایس ۱۳۲۹

حریت فکریه یه خادم ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

افکارده ، اجتماعیات و سیاسیاتده یابه بیلجه کمز انقلاب حقیقی بی بر ساعت اول و بلامانع جز حصوله چیقارده بیلیرز .
 علما ییکی فکر لیلر معارض اولمالی و یکی فکر لیلرده اساسات اسلامیه نی اینی بیلهرک صاریق لیلری بر رقیب موقعنده دکل ،
 مظاهر و معاون وضعیتده کورملیدرلر . انقسام و تفرقه اسلامیتی تباد ایدیور . بناءً علیه هر نوع اهل اسلام بر آتی رفاهیتک حمولی ایچون دست بدست وفاق اولهرق چالشمیلیر . فکر و عقیده جه بوکون اک قوتلی مسلمان ،
 اوچوز ملیون خلقی غریبلر قدر قوتلی ، زنکین و معلوماتلی یابه بیلیمک ایچون اجتهادات جدیدده بولوناندر . بالعکس اسلامیتک الزیاده بدخواه لری اهل صلیب دکل ، عنعنات مضره نك محافظه سنده اصرار ایدن قیصه فکر لیلردر .
 بنجه اک بیوک دینسز لر خرافات پرست سوخته لر ایچنده آرانیلیر . له الحمد علمای حقیقه امداده یتیشیور و حقیقه دینسز اولان سوخته لر کوندن کونه آزالیور . بواعتبار ایله مصطفی عاصم افندی حضرت تارینک مقاله لرینی شایان توقیر و کنیدی ده ، بوحرکتده بادی اولدیغمدن طولای مستحق تبریک بولورم .

ج . ن

• ارمنی ادبیاتی نمونه لری • حقنده

(آمریکا) نکدرین ویوکسک شاعری (نهمه رسین):
 « بنی آکلایان بنم اولور » دییور . علاوه ایدیله بیلیر :
 « بنی سون بنی آکلار ، سومک ایچین آکلاماق لازمدر . »

بزه « ارمنی ادبیاتی نمونه لری » نی ویرمش اولان س . سره نس افندی ظن ایدهرم که بو پرهنسیپ لری ایجه آکلامشدر و بو پرهنسیپ لردن عملی نتیجه لر چیقارماق ایسته مشدر .

(ارمنی ادبیاتی نمونه لری) ارمنی وطنداشلر مزک روحنی بزه داها زیاده آکلاتاجاق و داها زیاده سودیره جکدر .

ارمنی وطنداشلر مزک روحنی دیدم ، نهوت ، ادیلر ، شاعرلر بیر ملتک روحیدرلر ، بیر ملتدن بونلر چیقاریلدیقدن سوگره ملتدن نه قالیر ؟ . انساندن حس و تبلیغ اقتدارلری نزع ایدیلیرسه انسانده بهیمه دن باشقا نه قالیر ؟ طبیعتدن کونش طی ایدیلرسه کائناتدن نه قاله بیلیمک متصودر ؟

* *

روپهن زارتاریان افندی (یدی مغنی) عنوانی منظومه سنده بوتلاره خایلی دو قونمشدر . قیرمزی برکل طاقینمش اولان بشنجی مغنی کیتاری اوزره نده :
 « تالرمک بیک دلی ، بیک دیلک بیک قلبی وهر بیر قلبک بیر دریای واری . »

« ای کونش ! معزز کونش ! کلکه و دیکنکه قربان اولایم ! آسمانکه و دومانکه قربان اولایم ! ویل ، اوطاغه که تیپیشی یوق ! ویل اوقبله که اشکنجه دن محروم . تیپیش طاغ ، یشیلله نه من . اشکنجه سز قلب پیکارسز قیادر . »
 نغمه سنی ترنم ایدیور .

کلیم همدانی نک :

دلبنسته سازیم واسیری نایم
 که موج شرایم و کمی تارربایم [*]

یتنی دریندن درینه ایکله یین زارتاریان افندی نک روح ربایله (همدانی) نک روح رباینده بیر قرابت کشف ایتک هیچ کوچ دکادر .

Oscar Wilde ځ Der wohlthat یعنی « اهل حسنات » عنوانیله آلمانجه به ترجمه ایدیش اولان کوچوک بیر شعر مشوری زارتاریان افدینک « یدی مغنی » سنه بلکه سرمایه الهام اولمشدر . فقط ، هر مقامه نک اساسی عنصر آهنکی هپ شرقت هیجان و جانندن یوکسلمشدر .
 (چوبان کوپکی) ینه زارتاریان افدینکدر . نه نیجیب کوپک ! بو کوپک « سکدر علی » یه بکزه من . بو کوپک (بایرون) ځ (قیامت) نده کی کوپکک نجل نیجیندن اولسه کرکدر ! [**]

[*] معناسی سازه کوکلز باغلیدر . صاف و خاص شرابک اسیری یز ، کاه شراب دالغه سی یز ، کاه ربابک تلی یز .
 [**] (اجتهاد) نومرو ۲۷ قیامت - لورد بایرون .

شعاری کورویورم : (منصور) دکلای ایدی ، که حق کو
اولدیی ایچین دار آغاجنه کوتورولورکن ، (عرفی) نک :
منم آن سیرجان کشته که باتیغ و کفن
بدرخانه جلاد غزلخوان رفت [۱]

بیتده کی ادای جان افشان ایله « علی الدوام رقص
ایتدی واون آلتی پارچه زنجیر طاشماقده اولدییی حالده
الارینی حرکات سروریه ایله تحریک ایتدی بو « نه چشید
یورومک ؟ » دیورلردی « عجایب قربان ایدیه حکم یر
کیتمه یورمییم ؟ » جوابی ویردی . بونک اوزهرینه معناسی
زیرده مندرج ایاتی اوقودی :

« دوستمی غدارقله اتمام ایتمه !
مهماندارک مهمانی حقنده یاپدینی کیی ، ایچدیکی شی دن
باناده ایچردی .
ویپاله دورایتدی صیره ده جلاد کوتوکنی ، یالین قیلیجی
کتیرتدی .
یازک صیباغنده اژدر ایله شراب ایچن کیمسه نک باشنه
نه کلیر ، کور » [۲]

(منزوی) حکیه سی شو محاوره وسطور ایله ختام
بولور :

« برنجی پولیس منزوییه صوردی :
— سز کیمسکز ؟
— بنی ؟ کورمه یورمیسکز ، جنازه آلاینه کیدیورم .
— اسمکز ؟
— بنم اسم انسان مضطرب در .
— اقامتگاهکز نره ده ؟
— بنم اقامتگاهم خارج عالده در . بر منزوییم .
(خلقک آره سنده ، بو آدم دلی در بو آدم دلی اولمالی ! سوزلری
ایشیدیلدی .)

— البته دلیم . بویله چو جوغه مالک اولانلر البته دلی
اولورلر . بنم کیی اولانلرک هبسی دلی درلر ، اولنری باغلایکز
یوقسه سزی صوقارلر . صوکره یکریمی پاره کفایت ایتزه . آلکز دن
کلیرشه باغلایکز .
پولیس مرکزیه کیده جکنی سویله دیلر . آدم ساکت

[۱] معناسی ، بن جانندن او ، طویمش آدم که المده قلیج
وکفن اولدینی حالده جلادک قاپیسنه ، غزل اوقویاراق کیتدم .
[۲] تاریخ اسلامیت — دو قور دوزی — جلد ثانی
صفحه ۴۲۲

« لیاقت و درایت قارشی اولویان عادیلکدر » اوکندن
مغزور ووقور یورویوب کپیور .
« کستاخلق در ، که علوجانک آرقه سنده اورمک دن
عار ایتزه ! »

پک آجی بیردوغروکه آجیلغنی تعدیل ایدن ، آنجاق ،
دوغرو لغنک ترنم و اعتراف اولونماسیدر . (چوبان
کوپکی) نده شوسطرلری ده اوقویه لم :

« باللی درکه ، سرسری بیر جاعتک اعضاسندن در . قوتلی
بیر بابانک فاندن ، چوبان کوپکی اوله رق طوغمش . بیر
چوبان کوپکی در . ایلاک سینه لرینی طـاـغـلـرک تهلکه لر
آره سنده کپیومش ، قورده قارشی عداوت وقویون سوروسنه
کمال صیانت ، اعماق روحنده ایلاک کونلرنده او یامش ، ملعون
قوردرلرک تعقیبات ابدیه سنده والده سنک انتقام وحشیانه سنی ،
آنک پرغیظ وقهرمانانه تهو رینی ، صیچرایلرینی ، قانلی مبارزاتی
کورمشدر ، محافظه سنه تودیع ایدیلن سورو اغورنده هر شیئی
مخاطره یه القا ایتمه نک بیر احتیاج اولدینی و حین حاجتده آغیلک
زمین محفوظی اوزدرنده . چوبانک وقویونلرک کوزلری اوکنده
خون آلود وده لیک ده شیک اولمش بر وجود ایله نصل جان
ویرلیدیکی کورمشدی .

چو جوغلغنک شفیق بوسـورتله انفلاق ایتمشدی . اوندن
صوکره نه معجزه لر ! نه معجزه لر ! اصل والده سی ، یاوروسنک
مقاومتسوز قوتنک مبدولیتی ، آزی دیشلرینی ، یرتیجی دهشتی ،
عضلاتنک قیرلاز متسانتی ابراز ایتدیکی شانلی بر غوغادن بیر
کیجه قانه بولانمش چکه سیله یاوروسی رفاقتنده اولدینی حالده
مظفر آعودتنده نه قدر مغرور ، نه قدر مسعود ایدی .
آرتق والده سی بمنون و آسوده ، باشی ارک ایافلری اوزرنده
کیجه لری راحت او یوردی . مادامکه کنج ارسلان یاوروسنک
بوغوق خولاملری ، دره لری ، تپه لری ایکلیدیور .
وقورتلری اینلرنده مدهوش و هراسان ، طوتیوردی .
سنه لر کچدیله ، عین صورتله پرهیجان ، بی آرام ، آتشین
حیات ! ضعف ، عجز ، آرام ، خوف . اصلا ! »

*
*

آ . حارونیان افندی نک (منزوی) سی اصلی بیر جاذبه یه
مالک در : (الفرده دوموسسه) نک

« Fatigué de mourir dans un long supplice »
مصراعنده (منزوی) نک روحی اجمال اولونا بیلیر .
فقط بن (منزوی) ده داهاز یاده ، بیر (حلاج منصور)

بویوک اولمادیغمیزی فهم واعتراف ایتک ایسته یلم. بویوک اولمایه دوغرو آتیلماق ایلک آدیم آنجاق بودر.

۲ مایس ۱۹۱۳ عبداللہ صروت

شعر

کونشدن استرحام

ارکان حرب کاظم بکه

کونش! کونش! بنی زنهار آیرمه نورکدن ،
سنگ طلوعکی بن پر امید قارشیلارم . .

کونش! کونش! بنی سینه کده حشر ایدوب ، یاقسه ک :
شولطفکی ابدیت قدر درین آکارم . . .

کونش! طلوعکی تعقیب ایچون سما اولق
نصیم اولسه ایدی ، هیچ غروب ایتزدم . .
کونش! کونش! سنی روحمی در ، قوجاقلایه جق ؟
کونش! سنکله کومولکدر الک بیوک املم . . .

کونش! کونش! املمدن جدا دوشورمه بنی ؛
حیات قلبی ظلمت ایچنده ترک ایتمه . .
آیرمه عشقکی بندن ، آیرمه کوزلریکی ؛
سیاه بختمه قارشی اوزاقلاشوب ، کیتمه ! .

کونش! کونش! بنی آل ، باشقه آسمانلره آت . .
شو طوپراغک نه سفیل اضطرابی وار ، بیلسه ک!
کونش! جفالر مه ، ایستیورسه ک ، آتش قات ؛
نقط ، یارین ، بنی قورتار ذلیل ٹولمکدن . . .

عثمانه فخری

کومروک مطایفه

شهید آرقه داشم

حرب اولاجقدی . (لوله برغوس) ک قوه موجوده سی
بودفعه قرق کایسا فلا کتنک تعمیری دیمک اولان بوبویوک
تعهدی ایفا ایده جک ، دشمنک شیاریق وخشین کلیشه
اوراده آتشدن انسان سدرلی حاضرلیه رق اوقانلی سیلی
- ممکنسه - کسه جک ، وقوروتا جقدی .

ومطیع و پولیسرله محاط اولاراق اوکه دوشدی . غلبه ک آره سندن
باقیوردی ، او ، غلبه ک آره سنده ینه یالکزی ایدی ! »

*
*
*

زابل آسایان خانم افندیکنک (عاشق) عنوانی
منظومه سی حوانک کزیده قیزلرینه خاص اولان طراوت
وحلاوت شعریه ایله دولودر . شو سطرلری اوقویه لم :

« نغمه - بنی دیکله یکز . بخورداندن صعود ایدن نفیس وقصدی
بیر رایحه کیبی ، روحندن اعتلا ایدیور . قوشلر صداسنک
اهتزازات و موجاتندن مبهوت و متحیر ، دالارده اختیار سکون
ایدیورلر و سرورلرک مظلم ذروه لری براق کبودی فضا ده
یاواشجه اکیلیوردی . یاسمن ، لرزان چیچکلرینی یره دوکیور
ونفخه معطرینی عاشقک نغمه سنه قارشدیوریوردی . . .

چونکه صباح وقتی ، قیزلر رؤیادار کوزلرینی هنوز
آچش بولونورلر . منارلر ، طلوع ضیالرندن کلفشان
اولور ؛ بیاض ؛ یشیل تره لر زرین خطوط ایله بوروشمش
جبهه لرینی سمایه توجیه ایدرلرکن ، اونک نغمه سی روحک و سرعته
ایله رله بن یقظه ک دم اولینده بیر ترانه عشق اولور . »

« بیر صباح قفس آرتق آجیلما دی وقفسلری قابالی قالان
بوش خانه ، عاشقک مأیوس ترانه سنه کوز آچادی ! »

*
*
*

زابل آسایان خانم قفسلر آرقه سنده صولان ، اولن غیر عیسوی
همشیره لرینک عذاب وخسرانه نه قادار آشنا چیقیور .
شاعرک شانی بود کیدر ؟ . شاعرک شانی کندی چکدیکی
المردن زیاده ، باشقالرینک چکدیکلری آلامه آشنا چیقماق

سان دیده ، که کزید برای هر عضوی
غمی بهر که رسد میکند ملول مرا [*]

دیه بیلیمک دگیدر ؟

سره نس افندیکنک تورکجه مزه ویردیکی (ارمنی ادبیاتی
نمونه لری) هپ بویله اصلی و نجیب صحائف دن متشکلدر .
کنج لر مز و بالخاصه کنج ادیب لر مز بوحیفه لری
غورورسز ، تکبر سز مطالعه و ملاحظه ایتسینلر . یاشایاجاغنه
ایمانی اولان ملت لک ادبیات و شعر یاننده کی کنج لکی
و دینج لکی کورسونلر . بویوک اولماق ایسته یورمی یز ؟
[*] هر عضو ایچین آغلایان کوز کییم . هر کیمه اولورسه
اولسون بیر غم ایریشدیکی وقت بن ملول اولورم .